

Diabetes en depressie

Bruce H.R. Wolffenbuttel, internist-endocrinoloog
 Universitair Medisch Centrum Groningen
 www.umcg.net www.gmed.nl
 e-mail bwo@umcg.nl

Duality of interest

- Deze presentatie is deels gebaseerd op een uitstekende voordracht van professor Van der Feltz-Cornelis, hoogleraar in Tilburg, tijdens het EASD congres in 2011
- Zie ook:
- http://www.nxtbook.com/nxtbooks/md_conference_express/easd2011/index.php?startid=29

Diabetes en depressie

Bed companions **of** **Bad companions ?**

Prevalentie van depressie als co-morbiditeit

	Depressie	Depressieve symptomen
Diabetes	11%	31%
CVA	14-19%	33%
Acute hartklachten	20%	31%

Van der Feltz-Cornelis, 2006

Diabetes → complicaties → depressie → HVZ

- Mensen met diabetes 2x grotere kans depressie
- Depressie geeft grotere kans diabetes
- Symptomatie van depressie correleert sterk met aanwezigheid en ernst van complicaties
- Personen met diabetes en depressieve symptomen hebben 1,5 x grotere kans op HVZ in vergelijking met diabetes alleen

umcg

DM depressie

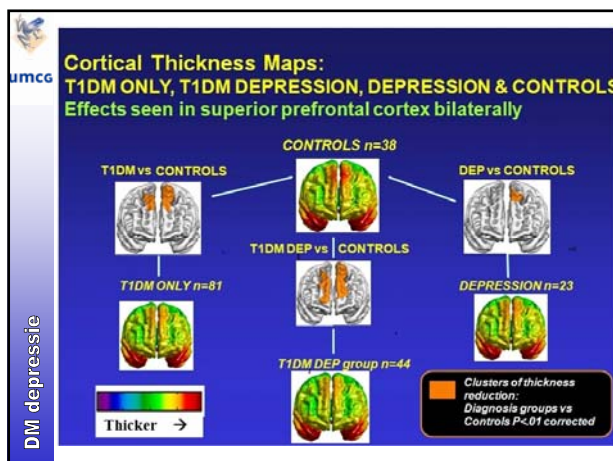
- Neerslachtigheid
- Verlies van plezier of interesse
- Gevoelens van schuld of lage eigendunk
- Pessimisme gelinkt aan gevoelens van ziekte, soms suicidale ideatie
- Significant verlies van gewicht of juist toename
- Slapeloosheid of overmatige slaap
- Agitatie, traagheid
- Moeheid, verlies van energie
- Verminderde concentratie, geheugen

umcg

Depressie bij diabetes betekent slechter zelf-management op meerdere fronten

- Minder lichaamsbeweging
- Minder houden aan dieetadviezen
- Minder medicatie adherentie
- Minder zelfcontrole en zelfregulatie
- Meer moeite om te stoppen met roken

DM depressie

umcg

Magnetic Resonance Spectroscopy to examine potential mechanisms linking changes in brain structure, DM and behavior

- Glutamate principal excitatory neurotransmitter
- Excess implicated in development of some neuropsychiatric & neurologic disorders
- Glutamate produced from glucose as part of the TCA cycle
- Hypothesis: T1DM → Elevated glutamate in frontal cortex associated with \uparrow HbA1c, altered cognition and affect

Lyoo et al Arch Gen Psychiatry, 2009

DM depressie

umcg

Wat geven patiënten als behoefte aan?

- Meer 'awareness' voor depressie bij behandelaar
- Routinematig screenen op depressie
- Eenvoudige 'tool' voor screening
- Integreren van depressie behandeling in zorg
- Benaderen patiënt vanuit integraal perspectief
- Medicamenten met minder bijwerkingen
- Informatie en psycho-educatie
- Voorkomen van terugval
- Consultatie psycholoog op regulaire basis

DM depressie

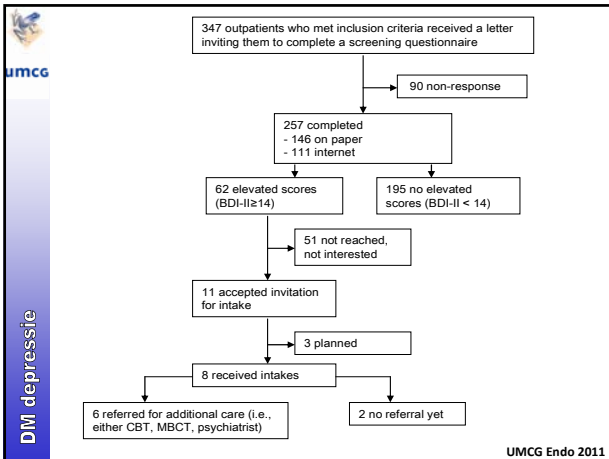
Van der Feltz-Cornelis, 2011

umcg

Instrumenten voor screening

- BDI: Beck depression inventory
- CES-D: Center for Epidemiological Studies-Depression Scale
- HADS: Hospital Anxiety and Depression Scale
- SCAD: Silverstone Concise Assessment Depression
- DMI: Depression in the Medically Ill Questionnaire
- PHQ-9: Patient Health Questionnaire -9

DM depressie

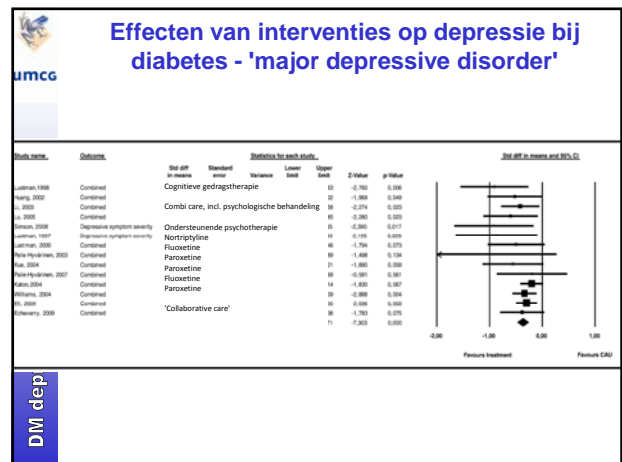

Depressie - en dan ?

- PHQ-9 studie / UMCG ervaring: veel patiënten willen geen behandeling volgen, te intensief
- Individuele benadering noodzakelijk
- Alleen geven van informatie na screening is niet voldoende
- Positieve screening voor depressie moet gevolgd worden door interventie: psychotherapie of medicatie

Effecten van interventies op depressie bij diabetes - 'major depressive disorder'

- Cognitieve gedragstherapie
- Combi care, incl. psychologische behandeling
- Ondersteunende psychotherapie
- Medicatie
- 'Collaborative care'

Stapsgewijze benadering depressie (1)

Zoek naar tekenen van depressie

- Onvoldoende metabole regulatie
- Specifieke klachten als neuropathische pijn
- Minder zelf-management
- Ontevredenheid over geleverde zorg
- Zorgmijders of gemiste afspraken

Stapsgewijze benadering depressie (2)

Screening

- Zoek naar
- hopeloosheid, opgeven, demoralisatie
- overweldigd door behandeling diabetes
- emotioneel eten
- Screen met valide instrument

 Stapsgewijze benadering depressie (3)

Verbeter zelf-management

- Beoordeel verlies van controle over zelf-management
- Inzicht patiënt in associatie tussen stress en vermindering zelf-management

DM depressie

 Stapsgewijze benadering depressie (4)

Ondersteuning

- Korte CGT bij eetstoornis
- Probleem-oplossende behandeling
- Motivational interviewing

DM depressie

 Stapsgewijze benadering depressie (5)

Medicatie

- Bij duidelijke depressie of angststoornis
- Bij significante neuropathie
- Fluoxetine, sertraline, nortryptiline, paroxetine: significante verbetering van depressieve symptomen
- Fluoxetine: gewichtsverlies, lagere glucose/lipiden
- Sertraline: voorkomen van terugval
- Sertraline en paroxetine verbeteren co-morbide angststoornis, kwaliteit van leven en algeheel functioneren
- Behalve sertraline geen negatieve effecten op glucose regulatie

DM depressie

 Depressie behandeling Universitair Diabetes Centrum

Mindfulness-Based Cognitive Therapy (MBCT) and Cognitive Behavioral Therapy (CBT) for Depression in Patients with Diabetes: a randomized controlled trial

Table 1
Instruments to assess primary outcome, secondary outcomes, mediators, and moderators

Measure	Explanation	Assessment	No. of Items
Beck Depression Inventory-II (BDI-II) (Beck, 1996)	Depressive symptoms	T1, T3, T4, T5, T6	21
GAD-7 (Spitzer, 2006)	Generalized anxiety	T1, T4, T5, T6	7
WHO-5 (World Health Organization, 1998)	Well-being	T1, T4, T5, T6	5
The Problem Areas in Diabetes scale (PAID) (Polonsky, 1995)	Diabetes-related distress	T1, T4, T5, T6	20

DM depressie

 Samenvatting

- Depressie komt bij diabetes vaak voor
- Interfereert met adequaat zelf-management
- Verklaring vanuit multiple biochemische processen
- Actieve screening op depressie hoort onderdeel van begeleiding te zijn
- Effectieve behandeling beschikbaar

DM depressie